

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 4.Pf.20.617/2023/19.

A felperes:

felperes

felperes címe

A felperes képviselője:

ügyvéd neve¹ egyéni ügyvéd

ügyvéd címe¹

Az alperesek:

I.r. alperes I. rendű alperes

I.r. alperes címe

III.r. alperes III. rendű alperes

III.r. alperes címe

IV.r. alperes IV. rendű alperes

IV.r. alperes címe

Az alperesek képviselője:

ügyvéd neve² kamarai jogtanácsos az I. rendű alperes képviseletében

I.r. alperes címe

ügyvéd neve³ egyéni ügyvéd a III. rendű alperes képviseletében

ügyvéd címe³

ügyvéd neve⁴ kamarai jogtanácsos a IV. rendű alperes képviseletében

IV.r. alperes címe

A per tárgya: kártérítés megfizetése

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 66.P.20.038/2021/98.

A fellebbezést benyújtó fél: felperes, I. rendű alperes, III. rendű alperes

V é g z é s

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A felperes fellebbezési eljárásban felmerült költségét 4.048.000 (négymillió-negyvennyolcezer) forintban állapítja meg.

A végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] A felperes a keresetében az I, III, IV. rendű alpereseket mint közös károkozókat egyetemlegesen kérte kötelezni 149.215.895 forint kártérítés és 2021. január 7. napjától számított késedelmi kamatai megfizetésére a Ptk. 6:518-520. §, 6:543. §, 6:522. § (1) bekezdés, 6:524. § (1) bekezdés alapján, mert az alperesek magatartásukkal, mulasztásaikkal közösen okozták a kárát, amely abból eredt, hogy az ingatlana mezőgazdasági művelésre alkalmatlanná vált, az alkalmatlan talajt le kellett termelnie, el kellett szállíttatni, majd új termőtalajt beszállítani, elteríteni. A humuszcéteg költségét, valamint a termelés elmaradása miatt kiesett három évi zöld kárát érvényesítette.

[2] Az I. rendű alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Azt nem vitatta, hogy jogosulatlan ingatlanhasználat megvalósult, azonban állította, hogy a kárt nem ő, hanem az általa megjelölt harmadik személy, a III. rendű alperes okozta.

[3] A II. rendű alperes jogutódja a IV. rendű alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, vitatta a károkozás tényét, a közös károkozás jogalapját.

[4] A III. rendű alperes szintén vitatva a kereset jogalapját és összecszerűségét a kereset elutasítását kérte.

[5] Az elsőfokú bíróság az ítéletében kötelezte a III. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 148.732.830 forintot és ennek 2021. január 7. napjától számított késedelmi kamatait, továbbá 6.296.428 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felperest I. rendű alperes részére 3.817.159 forint, a IV. rendű alperes részére 3.692.159 forint perköltséget megfizetésére kötelezte.

Az ítélet indokolása szerint a felperes tulajdonát képezte a település, helyrajzi szám alatti szántó, kert művelési ágú ingatlan, amelynek egy része, 269 m² a közlekedési infrastruktúra-fejlesztési célra, kisajátításra került. Az ingatlant megosztották, melynek következtében a felperes tulajdonába a helyrajzi szám2 alatti 6 hektár 1906 m² terület került, amely a utca neve1 utca és utca neve2 utca között helyezkedik el, a utca neve2 utcával párhuzamosan futó vasúti pályatest közelében. A cég1 Zrt., a IV. rendű alperes jogelődje mint építető 2017. december 18. napján kötött vállalkozási szerződésben rendelte meg az vállalkozó neve mint vállalkozótól a település2-település3 vonalszakasz vasúti pálya és kapcsolódó létesítmények korszerűsítésére vonatkozó munkálatok elvégzését. Az I. rendű alperes a kivitelezést alvállalkozók igénybevételeével valósította meg, így kötött 2018. május 30. napján vállalkozási szerződést a III. rendű alperessel, egyes földmunkák elvégzésére. A III. rendű alperes a munkaterülettel szomszédos felperesi ingatlan 19.395 m² területű részét a felperes engedélye nélkül jogosulatlanul igénybe vette, azt a földmunkák elvégzése során használta, konténereket helyezett el és nehézgépekkel történő szállításokra is igénybe vette az ingatlant. A felperesi ingatlanrészt vasúti talpfákkal, kövekkel egyéb anyagokkal beszennyezte, több száz köbméter földet is ráhordott. Az I. rendű alperes 2018 nyarán észlelte a III. rendű alperes jogellenes területfoglalását és 2018. június 19. napján figyelmeztette a III. rendű alperest, hogy az általa igénybe vett munkaterület egy része kívül esik a MÁV területén. Az I. rendű alperes 2018. október 9. és október 25. napján környezetvédelmi helyszíni szemlét tartott, majd ismételt felszólította a III. rendű alperest az indokolatlan területfoglalás megszüntetésére és a hulladékdepóniák felszámolására. A felperes 2020. augusztus 26. napján birtokvédelmi kérelemmel élt, amely elutasításra került. A III. rendű alperes 2020 szeptemberére az építkezésből származó anyagot elhordta. Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a felperes érvényesített jogként a szerződésen kívüli kártérítési felelősséget jelölte meg. Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint miután az I. rendű alperes a kivitelezést alvállalkozók igénybevételeével végezte és a különböző földmunkákat a III. rendű alperes végezte, amelynek során igénybe vette a felperesi ingatlant, és az I. rendű alperes megnevezte a károkozó személyeként a III. rendű alperest, a Ptk. 6:543. §-a szerinti felelőssége nem áll fenn mentesülése okán. A Ptk. 6:524. § és 6:519. §-ra alapított kereset tekintetében rámutatott, hogy átadás-átvételi jegyzőkönyvekkel is igazolt, hogy a munkaterület átvételét követően történt a depóniák kialakítása a felperesi ingatlanon, így az I. rendű alperes mulasztása e körben sem volt megállapítható, úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Tényként állapította meg, hogy az I. rendű alperes több alkalommal figyelmeztette, felszólította a III. rendű alperest a jogosulatlan területhasználatra, az I. rendű alperes a III. rendű alperes jogellenes tevékenységének észlelését követően megfelelő határidőben és az adott helyzetben általában elvárható módon járt el, így a felperes kárának bekövetkezésében szerepet nem játszott, ezért az I. rendű alperessel szembeni keresetet elutasította. A felperes a projekt megrendelőjével szemben több károkozó magatartást jelölt

meg, azonban az elsőfokú bíróság megítélése szerint a megrendelő, a IV. rendű alperes jogelődje nem okozott kárt a felperesnek, mivel a megjelölt magatartások nincsenek okozati összefüggésben a felperes által elszenvedett kárral. A felperes kára nem a munkaterület átadásával okozati összefüggésben merült fel. A megrendelő és a vállalkozó szerződéses jogviszonyában alkalmazandó ellenőrzési jog, munkavégzés összehangolására vonatkozó rendelkezések még megsértésük esetén sem eredményezik a II. rendű, illetőleg jogutódja, a IV. rendű alperes kártérítési felelősségét. A felperes kára az ingatlan mezőgazdasági termelésre alkalmatlanná válása nem a megrendelői jogosultság gyakorlásának elmulasztásával áll okozati összefüggésben, és a vállalkozási szerződés szerinti ellenőrzési kötelezettség teljesítése vagy elmaradása nincs okozati összefüggésben a felperes kárával. A 2007. évi CXXIX. törvény (Tftv.) 43-44. § rendelkezései a beruházással érintett termőföldre, azaz nem a szomszédos felperesi ingatlanra vonatkoznak. Kizárólag a Tftv. 43. § (1) és (3) bekezdése értelmezhető felperesi ingatlanra mint környező termőföldre, amely tekintetében a cégl Zrt. nem fejtett ki a beruházás megtervezésére, megvalósítására, kivitelezésére, üzemeltetésére vonatkozó tevékenységet. A felperes csak általánosságban hivatkozott a Tftv. 43. § (1) és (3) bekezdéseinek megsértésére, amely a IV. rendű alperes marasztalását nem eredményezhette. A Ptk. 5:23. §-ára, a dolog használatának általános magánjogi korlátjára alapított kártérítési igénnyel összefüggésben kiemelte, hogy a II. rendű alperes építettként köteles volt az ingatlanok használata során tartózkodni minden olyan magatartástól, amellyel másokat, így különösen a szomszédokat szükségtelenül zavarja. Az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott a rendelkezésre álló adatokból, hogy a IV. rendű alperes jogelődje a beruházás perbeli szakaszának ellenőrzése körében semmilyen tevékenységet nem végzett. Azonban a vállalkozó ellenőrzése kötelezettségének elmulasztását olyan magatartásnak tartotta, amely a szükségtelen zavarás körében nem értékelhető, mert az nem a beruházás megvalósítása módjának indokoltaságához tartozó kérdés. Az ellenőrzési kötelezettség elmulasztása miatt szomszédjogi rendelkezés alapján sem látta a IV. rendű alperest kártérítés megfizetésére kötelezhetőnek. A felelősségét kizárólag a Ptk. 6:519. § alapján tartotta vizsgálhatónak, amely tekintetében viszont a sérelmezett magatartás és a kár közötti okozati összefüggés hiányát állapította meg. Ezért a IV. rendű alperessel szembeni keresetet is elutasította. A III. rendű alperessel szembeni kereset vonatkozásában utalt az I. és a III. rendű alperes között létrejött vállalkozási szerződés 2018. június 8. napján kelt módosítása III. számú mellékletének 1. számú kiegészítésére, amelyből következően a III. rendű alperes feladata volt az ingatlannal szomszédos munkaterületeken az építési munkák elvégzése. Az I. rendű alperes a munkaterületet átadta a III. rendű alperesnek. A III. rendű alperes maga is elismerte, hogy a felperesi ingatlant a munkavégzéshez esetlegesen igénybe vette. 2020. szeptemberében a III. rendű alperes végezte el a felperes ingatlanán felhalmozott depóniák elszállítását, a III. rendű alperes nem tiltakozott az I. rendű alperes felszólításai ellen azzal, hogy a kifogásolt tevékenységet nem ő valósította meg. Utalt az elsőfokú bíróság a színes fényképfelvételeken látható nehézgépjármű-mozgásokra, munkavégzésre. Megállapította, hogy a tényleges károkozó magatartást a III. rendű alperes fejtette ki. Mivel nem volt a III. rendű alperesnek engedélye a felperesi ingatlan használatára, így a kártalanításra vonatkozó érvelését sem találta megalapozottnak. A III. rendű alperes a több mint két év utáni helyreállítási munkáival, a hulladék elszállításával csak a jogellenes területhasználatot és a depóniákat szüntette meg, a felperesi termőföld ingatlanban okozott kárt nem állította helyre. E körben utalt a termőföld talajvédelmi szakértő szakvéleményében foglaltakra, amelyből is következően a felperesi ingatlanrész mezőgazdasági művelésre alkalmatlanná vált. A talaj szennyezettségén túlmenően a területen a termés betakarítása nem volt lehetséges, így a felperes által érvényesített úgynevezett zöldkár iránti kereset jogalapját is bizonyítottnak tartotta. Rámutatott, hogy a III. rendű alperes a kimentés körében értékelhető nyilatkozatot, tényelőadást nem tett. A kár összegét az igazságügyi földmérő, talajvédelmi és

mezőgazdasági szakértői véleményekre is alapítottnan állapította meg az elsőfokú bíróság. A III. rendű alperesi területszennyezést megelőzően az azzal érintett 19.395 m² területből a nem művelt 4000 m² levonásával azt állapította meg, hogy a felperes 15.395 m² területen végzett mezőgazdasági tevékenységet. A helyreállítási költség meghatározása körében nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy ebből mekkora volt a korábban művelt és nem művelt terület nagysága. A nem művelt terület korábbi szennyezettsége pedig nem volt megállapítható. A Ptk. 6:522. § (1) bekezdés felhívásával a (2) bekezdés c) pontja szerinti kárt a teljes szennyezett terület helyreállítási költségében határozta meg, amelyet a szakértő aggálytalan véleménye alapján 148.343.120 forintban fogadott el. A zöldkár összegét a mezőgazdasági szakértői vélemény alapján 389.710 forintban állapította meg, így a felperes 148.732.830 forint kárának megfizetésére a Ptk. 6:519. § alapján a III. rendű alperest kötelezte, késedelmi kamatokkal együtt.

[6] Az elsőfokú ítélet ellen a felperes, az I. rendű alperes és a III. rendű alperes élt fellebbezéssel.

[7] A felperes a fellebbezésében az ítélet megváltoztatását kérte akként, hogy a másodfokú bíróság az I. és a II. rendű alpereseket a III. rendű alperessel egyetemlegesen kötelezze az ítélet rendelkező részében foglalt kártérítés és kamatai, valamint perköltség megfizetésére és mellőzze az őt perköltség megfizetésére kötelező rendelkezést. Vitatta, hogy az I. rendű alperes a Ptk. 6:543. § alapján mentesülne a kártérítési felelősség alól, továbbá, hogy a IV. rendű alperes jogelődje a beruházás ellenőrzésének elmulasztásával nem tanúsított a szükségtelen zavarás körében értékelhető magatartást, és e mulasztás, valamint a bekövetkezett kár között okozati összefüggés nem áll fenn. Fenntartotta, hogy az I. és a IV. rendű alperes jogelődje kártérítési felelőssége is megállapítható, magatartásuk önállóan megalapozza a Ptk. 6:519. §-a szerinti kárfelelősségüket, mivel fennáll a jogellenes magatartás és a kár közötti okozati összefüggést is. Így neki többen közösen okoztak kárt, ezért felelősségük a Ptk. 6:524. § (1) bekezdése alapján egyetemleges. Kiemelte, hogy a károsodásának oka az I. és a IV. rendű alperesi jogelőd mulasztásban megnyilvánuló magatartása volt, illetőleg ez a mulasztás lehetővé tette, hogy III. rendű alperes jogellenes tevékenysége több, mint két éven át fennálljon. Így megítélése szerint a mentesülés feltételei sem következtek be. Hangsúlyozta, hogy a keresetben egyértelműen megjelölte az I. és a IV. rendű alperesi jogelőd károkozó magatartását. Az I. rendű alperes kártérítési felelősségével kapcsolatban hivatkozott a Ptk. 6:543. §-ára és a Ptk. Kommentárban írtakra. Álláspontja szerint III. rendű alperes nem a „szerződés teljesítése körében” okozott kárt, hanem a rá irányadó szerződési feltételek megszegésével, mely szerződésszegést az I. rendű alperes folyamatosan észlelt, arról tudomása volt, ezért az I. rendű alperes mentesülése kizárt. Az I. rendű alperes irányította és koordinálta a kivitelezést professzionális gazdasági szereplőként, ezért az elvárhatósági mérce vele szemben magasabb. A munkaterület átadás-átvételi jegyzőkönyvben foglaltakra utalt. Hivatkozott Az I. és a III. alperes közötti vállalkozási szerződés részét képező alvállalkozói általános szerződési feltételek VI.6.7. pontjára, az I. rendű alperes 2018. július 19-i elektronikus levelében írtakra, a környezetvédelmi helyszíni szemléken tapasztaltakra és ezt követő további felszólításokra, emlékeztetőre és a birtokvédelmi eljárásra. Mindebből pedig megállapíthatónak tartotta, hogy az I. rendű alperes a teljes kivitelezés irányítója, koordinálója volt, szerződéses kötelezettséget vállalt a kivitelezés megszerzéséért, vállalta, hogy a munkaterületként átadott kisajátítási határvonalon kívüli területen okozott kárt megtéríti. Nem hívta fel az alvállalkozót a jogellenes

területhasználat azonnali megszüntetésére, nem helyezett kilátásba és nem is alkalmazott szankciót a III. rendű alperessel szemben, bizonyítottanak tartotta, hogy az I. rendű alperes nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, mulasztásával jogellenesen kárt okozott. Vitatta, hogy az I. rendű alperes megnevezte a károkozót. Állította, hogy az I. rendű alperes az ellenkérelmét megelőzően nem tájékoztatta a tényleges károkozó személyéről, így a perre okot adott. A IV. rendű alperes jogelődjének kártérítési felelősségével kapcsolatban fönntartotta előadását, jogi érvelését. A IV. rendű alperes jogelődjének szerződéses kötelezettsége volt az ellenőrzés és munkavégzés összehangolására vonatkozó megrendelői kötelezettség, amelynek elmulasztása kártérítési felelősséget eredményez. A jogosulatlan területfoglalást észlelnie kellett és eredménytelen felhívást követően szankciókat kellett volna alkalmazni az I. rendű alperessel, mint fővállalkozóval szemben. A IV. rendű alperessel vonatkozásában is fenntartotta és kifejtette jogi indokait, hogy megsértette a Tftv. 43. § (1) és (3) bekezdését. A Ptk. 5:23. §-ára alapított igénye vonatkozásában eseti döntések alapján és a rendelkezésre álló bizonyítékokra figyelemmel állította, hogy a IV. rendű alperes jogelődje az ellenőrzési kötelezettségét nem teljesítette, és a szükségtelen zavarás fennáll. A IV. rendű alperes jogelőd felelősségét vizsgálhatónak tartotta a Ptk. 5:23. §-a és 6:519. §-a alapján is, továbbá mindegyik vonatkozásában a jogellenes, illetőleg sérelmezett magatartás és a kár közötti okozati összefüggést fennállónak látta. Eseti döntésre hivatkozva fejtette ki, hogy a szomszédjogi felelősség körében a IV. rendű alperes jogelődjének magatartása megalapozza a deliktális felelősségét.

[8] Az I. rendű alperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet indokolásának akként történő megváltoztatását kérte, hogy az I. rendű alperessel szembeni kereset elutasításnak az is indoka, hogy a perben lefolytatott bizonyítás eredményeként a felperesi kár összege nem volt bizonyított. Megítélése szerint az elsőfokú bíróság a Pp. 266. § és 279. § megsértésével tévesen jutott a felperest ért kár összegének megállapítására. Tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperes kárát a szennyezéssel érintett mezőgazdasági terület helyreállításának költségeiben állapította meg. Az eredeti állapot gazdaságosan nem állítható helyre, az okszerű gazdálkodás követelményével ellentétes lenne és káronszerzés tilalmába is ütközne. Álláspontja szerint a szakértői vélemény alapján az elsőfokú bíróság által elfogadott helyreállítási költség a negyvenszerese a károsodott földterület jelenlegi forgalmi értékének, újra beszerzési értékének. A nagyságrendi különbség észlelését követően a bíróságnak a pervezetés körében fel kellett volna hívnia a felperes figyelmét a káronszerzés tilalmára vonatkozó szabályokra. Rámutatott, hogy a felperes a termőföldek átlagárára vonatkozó tényállításukat nem vitatta, így a Pp. 266. § (1) bekezdése alapján valósnak kellett volna elfogadni. Ezen túlmenően a talajvédelmi szakértő szakvéleményének kárösszegre vonatkozó részét is vitatta. A földmunka költsége tekintetében utalt arra, hogy az építőipari költségszakértő szakértelmébe tartozó kérdés, valamint arra, hogy maga a szakértő nyilatkozata szerint is a költségek megállapítására vonatkozó számításokat nem végzett, az árajánlat nem képezte szakvéleménye részét, így költségvetés nem támasztja alá. Ezen túlmenően a talajszennyezés mértékével, annak ingatlant érintő kiterjedésével kapcsolatban sem végzett vizsgálatot a szakértő. A szennyezett terület nagyságát sem tartotta bizonyítottanak.

[9] A III. rendű alperes a fellebbezésében elsődlegesen az ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását, másodlagosan a Pp. 381. § alapján az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte.

Sérrelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az I. rendű alperes hivatkozását, tényelőadását mint a Ptk. 6:543. § szerinti kimentési hivatkozást alapul vette és elfogadta. Vitatta az I. rendű alperes állítását, miszerint a területen csak ő dolgozott. A Ptk. 6:543. § körében fenntartotta, hogy nem közlekedett teherautó forgalommal a perrel érintett terület egymással szembeni két végében található és korábban kisajátított ingatlanok között. A terület északi részén található közút és felüljáró építéssel érintett területtel nem volt feladata, ott más dolgozott. Megjelölte ezen társaságokat, amelyek az I. rendű alperes érdekkörébe tartoznak. Kiemelte, hogy nem rendelkezik konténerekkel, vasúti talpfákkal pedig nem dolgozott. Az I. rendű alperes nem tárta fel, hogy milyen más alvállalkozói konzorciumi tagok részére került a két terület munkavégzés céljából átadásra. A felelősségek alapos vizsgálata és kimentés helyességének vizsgálata nélkül a teljes és egyébként minden észszerű összecszerűségeket nélkülöző kárösszeg megfizetésére egyedül nem lett volna marasztalható a magát rosszhiszeműen kimentő I. rendű alperes által helyett is. Az I. rendű alperes Ptk. 6:543. § rendelkezéseire alapított kimentése nem állja meg a helyét, vele szemben a kereset elutasítására nem lett volna mód. Állította, hogy nem volt abban a helyzetben és nem is volt feladata annak vizsgálata, hogy a megrendelője, az I. rendű alperes milyen jogviszony alapján hívta fel közlekedő út létesítésére és kavicsozására. Hangsúlyozta, hogy az I. rendű alperes az alvállalkozóival szemben a jogosulatlan területfoglalás észlelése után szankciót nem alkalmazott, a munkafolyamatok ellenőrzése során folyamatosan felróható magatartást tanúsított, utasításai nem vezettek eredményre. Hangsúlyozta, hogy az I. rendű alperes és közte, valamint a IV. rendű alperes jogelődje, a II. rendű alperes közötti szerződésekben a felperes nem szerződő fél, a szerződések kártérítési felelősséget szabályozó rendelkezései nem lettek volna alkalmazhatók, az alapján az I. és IV. rendű alperesek felelősség alóli mentesülése nem állhat fenn. Megítélése szerint el volt zárva attól, hogy a felperes által támasztott kárigénnyel szemben megfelelően védekezzen. Bár elismerte, hogy a terület egy részén a munka elvégzéséhez szükséges mértékig tartózkodott, nem került vizsgálatra, hogy ez mekkora területet érintett, illetőleg nem került figyelembevételre, hogy az általa igénybe vett területet helyreállította és arra vonatkozó bizonyítékai sem kerültek értékelésre, hogy további alvállalkozók jelentős területet elfoglaltak, használtak. Hangsúlyozta, hogy nem ő szüntette meg a felperesi ingatlan jogosulatlan használatát, nem volt a birtokvédelmi eljárásnak alanya, nem negligálta az együttműködést, az I. rendű alperessel szemben együttműködött, jelezte I. rendű alperesnek, hogy az általa neki tulajdonított területfoglalást ténylegesen nem ő hajtotta végre. Így azt sem tartotta tényként rögzíthetőnek, hogy az I. rendű alperes felszólításai az esetben két éven át nem vezettek eredményre. Annak is jelentőséget tulajdonított, hogy a felperesi ingatlan összterületéből 4000 m² ténylegesen műveletlen, illetve szennyezett volt-e. Vitatta, hogy a terület az ő tevékenysége következtében vált mezőgazdasági művelésre alkalmatlanná. A kár összege körében hivatkozott a helyben szokásos termőföld terület árakra és így a felperesi ingatlan értékére. Állította, hogy az ingatlan megfelelően helyreállítható, valamint arra is utalt, hogy a megítélt összeg jelentősen meghaladja a terület művelésből kivonása esetén fizetendő földvédelmi járulék összegét, mivel az a piaci értékhez igazodik. Ezekre figyelemmel a kártérítési összeget vitatta a Ptk. 6:527. § második fordulata szerint.

[10] A felperes a fellebbezési ellenkérelmében a saját fellebbezését meghaladóan az I. és a III. rendű alperesi fellebbezés tekintetében az ítélet helybenhagyását kérte. Nem tartotta relevánsnak a szennyezett mezőgazdasági ingatlan forgalmi értékét, mivel az ingatlan nem semmisült meg, az mezőgazdasági művelésre vált alkalmatlanná, ezért a szennyezett területen jogszerűen tarthat igényt a talaj felső rétegének cseréjére. A hivatkozott eseti döntést nem tartotta alkalmazhatónak. Az igazságügyi szakértő kompetenciáját kiterjedőnek tartotta a földcsere költségének meghatározására, az nem építőipari költségzakértői kompetencia.

Megítélése szerint a szakértők indokolt, aggálytalan szakvéleményt terjesztettek elő és azok alátámasztották az általa érvényesített kártérítési igény jogalapját, összecszerúségét. A III. rendű alperes jogi érvelésével kapcsolatban rámutatott, hogy ő maga is kifejtette a fellebbezésében, hogy az I. rendű alperes kimentése nem áll fenn. A földvédelmi járulék összegét nem tartotta relevánsnak, mivel nincs szándékában a terület művelésből történő kivonása. A kár természetben való megtérítés útján történő kötelezését sem tartotta indokoltnak és fennállónak.

[11] Az I. rendű alperes a fellebbezési tárgyaláson eljárás szabálytalansága miatti kifogást terjesztett elő a fellebbezési ellenkérelem előterjesztésére nyitva álló határidő meghosszabbítására irányuló kérelme elutasítása, illetve az elkéssetten érkezett ellenkérelem elutasítása (helyesen hatálytalanságának megállapítása) miatt. A másodfokú bíróság az eljárás szabálytalansága miatt kifogást a fellebbezési tárgyaláson kihirdetett végzésével elutasította. Az ítéltábla mindenekelőtt az elutasító döntését indokolja az alábbiak szerint:

A határidő meghosszabbítása a Pp. 372. § (2) bekezdése értelmében kivételes lehetőség. A tanács elnökének megítélése szerint a felperesi fellebbezésnek sem a terjedelme, sem a tartalma nem indokolta az ellenkérelem előterjesztésére szabott törvényi határidő meghosszabbítást. A kifogásban hivatkozott 5/2017. (XI.28.) PK határozat tartalma nem a jelen eljárási kérdésre vonatkozik. Emellett nyilvánvaló is, hogy a Pp. határidő hosszabbítására vonatkozó rendelkezései vonatkozásában a jogszabály hatályba lépésének időpontjára is tekintettel 2017-ben még nem keletkezhett e jogszabály alkalmazásával kapcsolatos iránymutatás.

A CKOT2018.06.20:42. számú állásfoglalás egyrészt nem köti a bíróságot az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése alapján a 25. cikk (3) bekezdésre tekintettel, másrészt nem a fellebbezési ellenkérelem előterjesztésére nyitva álló határidő meghosszabbításával kapcsolatban született. Az ellenkérelem, illetve a fellebbezési ellenkérelem elmulasztása lényegesen eltérő jogkövetkezményekkel jár. Míg előbbi bírósági meghagyás kibocsátását vonja maga után, az utóbbi mulasztás bírósági határozatban kifejezésre jutó joghátrányt nem eredményez a mulasztó fél számára. Ez okból a határidő hosszabbítási kérelem elbírálása során követendő eljárás sem lehet azonos. Kiemeli a másodfokú bíróság, hogy a CKOT állásfoglalásban írtaknak az elsőfokú eljárásra sincs eljárási törvénybeli alapja. Az ott írtak szerinti „póthatáridő” biztosítása (bármilyen rövid is legyen) kiüresítené a Pp. 149. § (1) bekezdésének azon rendelkezését, miszerint az elmulasztott eljárási cselekmény hatályosan többé nem terjeszthető elő. A Pp. 372. § (2) bekezdése csupán [hasonlóan a 179. § (5) bekezdéséhez] kivételes esetre teszi lehetővé az ellenkérelem előterjesztésére szabott törvényi határidő meghosszabbítását. Amennyiben ilyen kivételes eset áll fenn, a határidő hosszabbításának van helye. Amennyiben azonban nem áll fenn ilyen kivételes eset, mint az I. rendű alperes határidő hosszabbítási kérelme esetében is, nincs helye az ellenkérelem előterjesztésére nyitva álló határidő meghosszabbításának. Sem az esetben, ha a kérelmező még a határidő lejárta előtt értesülhet a kérelme elutasításáról, sem akkor, ha erre a kérelem előterjesztésének időpontja miatt nem kerülhet sor. E két eset között ugyanis a Pp. nem tesz különbséget, s utóbbi esetre nem teszi lehetővé rövid határidő biztosítását sem. Ezért kivételes körülmény híján az sem teszi lehetővé a határidő – akár rövid tartamú – meghosszabbítását, ha a kérelem olyan időpontban kerül előterjesztésre, hogy annak elutasításáról nem értesülhet az ellenkérelem előterjesztésére nyitva álló határidőben a fellebbező fél ellenfele. Kétségtelenül teljesíthető az eljárási cselekmény a határidő utolsó napján is, így előterjeszthető a határidő hosszabbítási kérelem is. Ez esetben azonban a kérelmező felvállalja annak kockázatát, hogy az esetleges elutasításról nem értesül olyan időben, hogy

még határidőn belül előterjeszthesse az ellenkérelmét. Mindezekre figyelemmel sem a határidő hosszabbítási kérelem elutasítása, sem a hatálytalan ellenkérelem figyelmen kívül hagyása nem sértette meg sem a Pp. 372. § (1) bekezdését, sem egyéb eljárási szabályt, ezért az ítéltábla az eljárás szabálytalansága miatti kifogást a Pp. 364. §-a folytán a fellebbezési eljárásban is alkalmazandó 156. § (2) bekezdése alapján elutasította.

[12] A felperes fellebbezése arra irányult, hogy akként változtassa meg a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet, hogy a III. rendű alperessel egyetemlegesen marasztalja az I. és a II. rendű alperest. A felperes fellebbezési kérelme egyértelműen a II. rendű alperes marasztalására is irányult. A keresetet a IV. rendű alperessel szemben elutasító rendelkezést fellebbezési kérelme nem támadta, noha fellebbezésének érvei között a II. rendű alperes felelősségével kapcsolatos okfejtéseket oly módon adta elő, hogy őt mint a IV. rendű alperes jogelődjét jelölte meg. A Pp. 375. § (1) bekezdése tiltja a fellebbezés kiterjesztését a fellebbezéssel nem támadott ítéleti rendelkezésre. A felperesnek a fellebbezési tárgyaláson az elírásra tett hivatkozása nem foghatott helyt, figyelemmel az egyébként határozott fellebbezési kérelemre és ehhez képest a Pp. 375. § (1) bekezdésének rendelkezésére. Az elsőfokú ítélet meghozatalakor II. rendű alperese a peres eljárásnak nem volt. A II. rendű alperes jogutódja a IV. rendű alperes volt, a IV. rendű alperesre vonatkozóan hozott érdemi döntést az elsőfokú bíróság. A IV. rendű alperessel szembeni ítéleti rendelkezés megváltoztatását a felperes a fellebbezési kérelmében kifejezetten nem kérte. A IV. rendű alperes fellebbezéssel nem élt az elsőfokú ítélettel szemben. Ezért a Pp. 358. § (5) bekezdésének második mondata értelmében a IV. rendű alperessel szembeni keresetet elutasító ítéleti rendelkezés – mint az ítélet fellebbezéssel nem támadott rendelkezése – jogerőre emelkedett, amelyet az ítéltábla nem érinthetett.

[13] A felperes elbírálható fellebbezése az I. és III. rendű alperesek egyetemleges marasztalására, a III. rendű alperes fellebbezése pedig alapvetően a kereset vele szembeni elutasítása mellett az I. rendű alperes marasztalására irányult az összecszerűség vitatása mellett.

[14] A felperes állítása az volt, hogy a III. rendű alperes más károkozókkal közös károkozó, így a károkozók egyetemleges felelőssége áll fenn. Ebből következően a felperes a választása szerint érvényesíthette igényét a közös károkozók bármelyikével szemben. Mindebből az is következik, hogy az a körülmény, hogy a felperes kárának okozásában a perbe vont alpereseken kívüli más személyek károkozó magatartása is közrehatott, önmagában nem mentesítheti a III. rendű alperest mint a közös károkozók egyikét a kártérítési felelőssége alól. Tévesen sérelmezte a III. rendű alperes a fellebbezésében, hogy ily módon a perbe nem vont további károkozók helyett is őt terheli a teljes kár megtérítésének kötelezettsége. Amennyiben a károkozásban az I. rendű alperes további alvállalkozói is részt vettek, úgy ők mint a III. rendű alperessel közös károkozók a Ptk. 6:524. § (1) bekezdése alapján egyetemlegesen felelnek a felperessel szemben. A Ptk. 6:29. § (1) bekezdése alapján a felperes választása szerint a károkozók bármelyikétől vagy mindegyiküktől követelheti kára megtérítését. Az a körülmény, hogy az általa – a birtokvédelmi eljárásból is ismert – további károkozókkal szemben nem indított pert a felperes, nem érinti a közös károkozók egymás közötti, Ptk. 6:524. § (3) bekezdése szerinti megtérítési kötelezettségét.

[15] Az elsőfokú bíróság az I. rendű alperes mentesülését helytállóan állapította meg a Ptk. 6:543. § alapján. A III. rendű alperes alaptalanul vitatta az I. rendű alperes mentesülését arra hivatkozással, hogy nem jelölte meg valamennyi olyan szerződés kötelezettjét, akik rajta kívül is károkozó magatartást tanúsítottak. A Ptk. 6:543. § célja, hogy a károsult a kárát a tényleges károkozóval szemben érvényesítse, s kiküszöbölhető legyen a megrendelő marasztalása és az ezzel szükségképpen együtt járó, a tényleges károkozóval szembeni további perindítás. A rendelkezés céljából kiinduló helyes értelmezés szerint a másik szerződés jogosultjának mentesüléséhez akkor szükséges a károkozó kötelezett megnevezése, ha azt a károsult nem ismeri. Az esetben azonban, ha a károsult tisztában van a tényleges károkozó személyével, a megrendelő mentesüléséhez ennek megjelölése szükségtelen. Ezért a felperes előtt ismeretlen III. rendű alperes megjelölésével – amellet, hogy a felperes a további károkozó alvállalkozók személyével tisztában volt, amit a velük szemben igényelt birtokvédelem ténye is bizonyít – a Ptk. 6:543. § alapján az I. rendű alperes mentesült a kártérítési kötelezettség alól.

[16] Ugyanakkor a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehetett abban a kérdésben megnyugtató módon állást foglalni, hogy maga az I. rendű alperes tanúsított-e olyan magatartást, elmulasztotta-e a konzorcium vezetőjeként megszegte-e a kivitelezés megszervezésével, a munkaterület kijelölésével, átadásával, a kivitelezők utasításával és ellenőrzésével kapcsolatos fővállalkozó kötelezettségeit, amely a felperes kárával releváns oksági kapcsolatban áll. Ezt önmagában az – az egyébként az elsőfokú bíróság által helyesen megítélt – körülmény nem zárja ki, hogy az I. rendű alperes a III. rendű alperes által a felperes ingatlanán jogosulatlanul létesített depóniáról való tudomásszerzését követően felhívta őt a jogellenes állapot megszüntetésére, majd ennek eredménytelenségére figyelemmel azt többször is megismételte.

Az ennek megállapításához szükséges peradatok hiányában az I. rendű alperes kárfelelőssége kérdésében a másodfokú bíróság nem tudott állást foglalni, ezért e körben a bizonyítás kiegészítése szükséges.

[17] A III. rendű alperes által a fellebbezési tárgyaláson megjelölt új bizonyíték ténylegesen nem került előterjesztésre, ezért az utólagos bizonyítás kérdésével nem kellett a másodfokú bíróságnak foglalkoznia.

[18] A III. rendű alperesnek az I. rendű alperes felelőssége körében a fellebbezésben is előadottak nem voltak alkalmasak vele szembeni ítéleti döntés megváltoztatására. A III. rendű alperes kárfelelősségének fennállása az I. rendű alperesétől függetlenül volt érdemben felülbíráható a fellebbezésekhez kötötten. A III. rendű alperes az elsőfokú eljárás során nem tette vitássá, hogy a kivitelezési tevékenysége során a felperes ingatlanát igénybe vette. Az, hogy a további alvállalkozókhoz képest milyen mértékben vett részt a károkozásban – a közös károkozók károsulttal szembeni egyetemleges felelősségére figyelemmel – közömbös. E nem vitás körülmény megalapozza a III. rendű alperes felperessel szembeni kárfelelősségét.

[19] Az I. és a III. rendű alperes a fellebbezésében helytállóan támadta az elsőfokú bíróság által megállapított kár mértékét.

[20] A felperes a kárát egyrésről az ingatlanán a károkozó tevékenység folytán szükségessé vált földcsere költségében, másrészt 3 év terméskiesése miatti zöldkárban jelölte meg.

[21] A Ptk. 6:522. § (2) bekezdése értelmében a károkozó a károsult vagyonában beállott értékcsökkenés, az elmaradt vagyoni előny és a károsultat ért vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségek megtérítésére köteles.

[22] A felperes nem jelölte meg, hogy a keresetében meghatározott mértékű kára vagyonában beállott értékcsökkenés, elmaradt vagyoni előny vagy az őt ért vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költség. A termeléskiesés miatt érvényesített kár elmaradt vagyoni előnyként minősül. A földcsere költsége – figyelemmel arra, hogy annak elvégzését és a költségek kifizetését maga sem állította – a felperes vagyonában nem okozhatott értékcsökkenést. Amiatt pedig, hogy arra sem tett előadást, hogy környezetvédelmi hatósági határozat kötelezi a terület kármentesítésére, a földcsere nem szükséges a felperest ért vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez. Az kétségtelen tény, hogy a mezőgazdasági ingatlan a talajszennyezés miatt a korábbi gazdasági tevékenység folytatására nem alkalmas, az lényegében értéktelenné vált, noha az ingatlan nem semmisült meg. Az ingatlan mezőgazdasági rendeltetésű ingatlan. Arra nincs adat, hogy a mezőgazdasági rendeltetésű ingatlan milyen értékkel bír, az adott ingatlan, illetve hasonló adottságú ingatlan értéke mennyi, milyen költség merül fel a művelésével, a termelésből történő esetleges kivonása milyen költségekkel járna. Ugyanakkor a felperes korábbi tevékenységének folytatására nem kizárólag ezen az ingatlanon, hanem más, hasonló adottságokkal (termérték, földminőség, elhelyezkedés stb.) rendelkező mezőgazdasági ingatlanon is lehetőség nyílik. Ennek következtében a felperes vagyoni hátrányainak kiküszöböléséhez szükséges költségek az ennek megszerzésével felmerülő költségek lehetnek. A felperest ért kár meghatározásánál az ítéltábla abból indult ki, hogy a földcsere nem került elvégzésre, s annak elvégzése gazdaságilag kirívóan irracionális, s emiatt nem is várható ennek későbbi megtörténte. A felperes még fel nem merült költség megtérítése esetén az őt ért vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez ténylegesen szükséges költséget két nagyságrenddel meghaladó mértékű kártérítéshez jutna, ami a káron szerzés tilalmába ütközne. Ahhoz a rendelkezésre álló peranyagban nincs kellő adat, hogy a felperest ért vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges, egy, a károsítotthoz hasonló adottságú ingatlan megszerzésének mik a költségei.

[23] A fentiekben kifejtettek olyan fel nem tárt kérdéseket vetnek fel, amelyek miatt a felperes által érvényesíteni kívánt kár mértéke egyértelműen nem állapítható meg, ezért az ítéltábla e körben a jogvitát érdemben nem tudta elbírálni. Az érdemi döntéshez további bizonyítás lefolytatása szükséges, amelynek terjedelme a fellebbezési eljárás kereteit meghaladja. Az I. rendű alperes fellebbezése a kár összecszerűsége vonatkozásában támadta az ítélet indokolását, amelyre tekintettel az I. rendű alperes vonatkozásában sem volt érdemben teljes mértékben felülbírálni az elsőfokú bíróság döntése.

[24] Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezéseit a Pp. 381. § értelmében hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A megismételt eljárást az érdemi tárgyalási szaktól kell folytatni. Az I. rendű alperes kárfelelősségének fennállta, valamint a kárösszegezésének bizonyítása a felperest terheli. Az ezek megállapításához szükséges bizonyítást ehhez képest kell a fentiekben kifejtettek figyelembevételével lefolytatni. Az I. rendű alperes bizonyítási indítványa tekintetében az elsőfokú bíróságnak kell abban is állást foglalnia, hogy utólagos bizonyításnak helye van-e.

[25] A Pp. 386. § (3) bekezdés alapján az ítéltábla csak megállapította a perköltség összegét. A fellebbezési eljárásra kizárólag a felperes számította fel a költségeit, így arról kellett döntenie a másodfokú bíróságnak a Pp. 82. § (1) bekezdésére figyelemmel. A felperes által felszámított ügyvédi munkadíjat 2.100.000 forintban elfogadta a másodfokú bíróság. A felperes fellebbezési illetékként ténylegesen összesen 1.948.000 forintot fizetett meg, így ennek elszámolása volt indokolt, melyre figyelemmel a felperes másodfokú perköltségét 4.048.000 forintban határozta meg az ítéltábla.

Budapest, 2024. október 8.

Dr. Németh László s.k.
a tanács elnöke

Dr. Merőtey Anikó s.k.
előadó bíró

Dr. Molnár Ágnes s.k.
bíró